

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Puuetega inimeste tööhõive ja etapiviisiline takistusteta juurdepääs Euroopa Liidus – 2010. aasta järgne Lissaboni strateegia” (ettevalmistav arvamus)

(2010/C 354/02)

Raportöör: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Hispaania välis- ja koostööministeeriumi Euroopa Liidu asjade riigisekretär Diego López Garrido taotles 23. juuli 2009. aasta kirjas tulevase eesistujariigi Hispaania nimel vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteelt ettevalmistava arvamuse koostamist järgmises küsimuses:

„Puuetega inimeste tööhõive ja etapiviisiline takistusteta juurdepääs Euroopa Liidus – 2010. aasta järgne Lissaboni strateegia”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 23. veebruaril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 461. istungjärgul 17.–18. märtsil 2010 (17. märtsil 2010 istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 152, vastu hääletas 0, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

ELi 2020. aasta strateegia

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee taotleb, et ELi 2020. aasta strateegia, tööhõivesuuniste ja sotsiaalmeetmete kava vastuvõtmisel lisataks neisse ka peatükk puuete kohta, et tagada selle teema valdkonnaülesus ja parem kooskõlastatus kõigis ELi poliitikavaldkondades.

1.2 Komitee meenutab, et selliste kriteeriumide lisamine, mis tugevdavad tulevases ELi 2020. aasta strateegias puuetealast poliitikat, toob kogu ühiskonnale majanduslikku tulu ning edendab sotsiaalset kaasatust ja mittediskrimineerimist.

1.3 Komitee peab vajalikuks võtta vastu puueteemaline Euroopa pakt, mis paneks aluse uuele, puudeid käsitlevale Euroopa poliitikavaldkonnale ning oleks kooskõlas komisjoni tulevase puueteega inimesi käsitleva strateegiaga Lissaboni lepingu ning ÜRO puueteega inimeste õiguste konventsiooni ja selle protokollil raames. Euroopa Liit ja liikmesriigid peavad konventsiooni võimalikult kiiresti vastu võtma.

1.4 Komitee soovib võtta innovatsiooni edendavaid poliitika-meetmeid, mis toetuvad statistikaandmetele ning muudavad puueteega inimesed nähtavaks kogu asjaomases Euroopa ja liikmesriikide statistikas.

Tööhõive ja puueteega inimesed

1.5 Komitee pooldab kõiki kaasavat turgu ja märgib, et puueteega inimesi käsitlev tööhõivepoliitika peab kasutama lähemisi viisi, mis hõlmab kõik tööhõivega seotud eluetapid (*lifestreaming*), keskendudes eelkõige haridusele, töölevõtmisele, töökoha säilitamisele ja uue töökoha leidmisele. Puueteega noortele suunatud meetmed ning omandatud puudega inimeste

puhul võetavad meetmed peavad olema tulevases ELi 2020. aasta strateegias ja komisjoni uues puueteega inimesi käsitlevas strateegias esmatähtsad.

1.6 Komitee taotleb komisjonilt aasta jooksul aruande esitamist direktiivis 2000/78/EÜ kehtestatud puudeid ja tööhõivet käsitlevate sätete rakendamise kohta.

1.7 Komitee meenutab, et töölevõtmine tavalises töökonnas vajab asjakohaste sotsiaalteenuste ning stiimulite ja ajendite väljatöötamist. Komitee tunnistab nende ettevõtete rolli, kus töötavad enamikus puueteega inimesed, ning üldisemalt sotsiaal-majanduslike ettevõtete ja VKEde rolli, kes samuti vajavad sotsiaalteenuste ja asjakohaste stiimulite tuge, ning rõhutab sotsiaalpartnerite olulisust kõnealuses valdkonnas.

1.8 Komitee kutsub üles võtma teadlikkuse tõstmise meetmeid, mis suudaksid võidelda puueteega töötajate osas siiani eksisteerivate stereotüüpide vastu, ning rõhutab meedia rolli mitmekesisuse aktsepteerimisel.

Juurdepääs

1.9 Komitee kinnitab, et takistusteta juurdepääs toob kasu kogu ühiskonnale, mitte ainult puueteega inimestele, ning tähendab ettevõtete jaoks klientide arvu kasvu.

1.10 Juurdepääsu osas soovib komitee meetmete järkjärgulist rakendamist, seades ühiseid eesmärgi lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis (sealhulgas selge ja lõplik kuupäev nii uute kui ka juba olemasolevate toodete, teenuste ja infrastruktuuride jaoks).

1.11 Komitee pooldab üldise takistusteta juurdepääsu Euroopa pealinna tiitli loomist.

1.12 Komitee märgib, et kiiresti on vaja koostada õigusakte elektroonilise juurdepääsu (e-juurdepääsu) vallas, kinnitab taas oma pühendumist universaalsaini põhimõttele ja juurdepääsunormide väljatöötamisele, taotleb sellekohase tõhusa tegevuskava koostamist enne 2011. aastat ning toetab Euroopa puude-tunnistuse väljatöötamist, mis lihtsustaks õiguste vastastikust tunnustamist ja puuetega inimeste piiriülest liikumist.

Sooline aspekt ja puuetega inimesed

1.13 Sooline aspekt on vaja hõlmata puudeid käsitlevate poliitikameetmete kujundamise, väljatöötamise, jälgimise ja hindamise kõigisse etappidesse, et muuta puuetega naised ja tütarlapsed nähtavaks ja lõpetada nende mitmekordne diskrimineerimine.

Sotsiaaldialoog ja puuetega inimesed

1.14 Komitee tunnustab sotsiaalpartnerite olulist rolli selle tagamisel, et puuetega inimesed töötaksid teiste inimestega võrdsetel alustel ning õiglastes ja soodsates töötingimustes.

1.15 Sotsiaalpartnerid peavad hõlmama puuete aspekti kõigisse valdkonnaülelisesse, valdkondlikesse ja ettevõtte tasandi meetmetesse ja läbirääkimistesse, eelkõige tööhõive, takistusteta juurdepääsu ja sotsiaalkaitse vallas.

Osalemise ja kodanikuühiskonna dialoog

1.16 Komitee kinnitab oma täielikku poolehoidu põhimõttele „Puuetega inimesi käsitlevatesse otsustesse kaasatakse puuetega inimesed“ ning märgib, et seda põhimõtet tuleb rakendada ELi 2020. aasta strateegias ja samuti puuetega inimestele mõeldud programmides, mida rahastatakse avaliku sektori vahenditest.

1.17 EL ja liikmesriigid peavad kindlustama kodanikuühiskonna arengu soodustamise ja rahastamise, tagades selle sõltumatus ja suutlikkuse osaleda poliitikameetmete kujundamisel ja/või sotsiaalteenuste osutamisel.

2. Sissejuhatus

2.1 Komitee väljendab heameelt eesistujariigi Hispaania taotluse üle koostada aramus teemal „Puuetega inimeste tööhõive ja etapiviisiline takistusteta juurdepääs Euroopa Liidus – 2010. aasta järgne Lissaboni strateegia“.

2.2 Komitee on järjekindlalt ja valdkonnaülevalt loonud oma arvamustega teadmiste kogumi alates esimesest teemakohasest omaalgatuslikust arvamusest „Puuetega inimeste integreerimine

ühiskonda“, mis võeti vastu 2002. aasta juulis⁽¹⁾. Kõnealune kogum on toetanud puuetega inimeste ja nende perekondade võrdset kohtlemist ja mittediskrimineerimist⁽²⁾.

2.3 Puuetega inimesed moodustavad üle 16 % rahvastikust (vähemalt 80 miljonit)⁽³⁾ See osakaal kasvab pidevalt elanikkonna vananemise tõttu.

2.4 Komitee tunnustab edusamme, mida on tehtud nii õigusloome alal⁽⁴⁾ kui ka ELi poliitikameetmete rakendamisel,⁽⁵⁾ mis koos 2002. aasta Madridi deklaratsiooniga⁽⁶⁾ on aidanud muuta Euroopa Liidu puuetega inimesi kaasavamaks. Arenguruumi siiski veel on, sest võetud meetmed on olnud valdkondlikud, killustatud ja kannatanud ühtse strateegia puudumise all, nagu kinnitati 2003.–2010. aasta Euroopa tegevuskava vahehindamises⁽⁷⁾. On vaja tugevdada ka Euroopa Komisjoni talitusi, mis vastutavad puuetega inimesi käsitleva Euroopa poliitika eest.

2.5 Komitee juhib tähelepanu Eurobaromeetri viimastele, 2009. aasta tulemustele,⁽⁸⁾ kus ilmneb puudel põhineva tajutud diskrimineerimise tugev kasv (8 % viimase aastaga, st 53 % 2009. aastal ja 45 % 2008. aastal) ning kus üle 33 % puuetega inimestest ütleb, et neid on 2009. aastal diskrimineeritud.

2.6 Komitee tunnustab, et edusammud puuete küsimuses on tehtud paljuski tänu tööle, mida teadlikkuse tõstmisel ja surve avaldamisel on teinud Euroopa puuetega inimeste liikumine ja selle esindusorganisatsioonid, mis on ühinenud Euroopa Puuetega Inimeste Foorumi ümber, ning samuti tänu sotsiaalpartnerite toetusele.

2.7 Komitee meenutab nõukogu eesistujakolmikule seda, kui oluline on arvestada eesistujariigi töös käesoleva arvamusega.

⁽¹⁾ EMSK aramus, ELT C 241, 7.10.2002, lk 89.

⁽²⁾ EMSK arvamused: ELT C 182, 4.8.2009, lk 19; ELT C 10, 15.1.2008, lk 80; ELT C 93, 27.4.2007, lk 32; ELT C 256, 27.10.2007, lk 102; ELT C 185, 8.8.2006, lk 46; ELT C 88, 11.4.2006, lk 22; ELT C 110, 9.5.2006, lk 26; ELT C 24, 31.1.2006, lk 15; ELT C 110, 30.4.2004, lk 26; ELT C 133, 6.6.2003, lk 50; ELT C 36, 8.2.2002, lk 72.

⁽³⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/eu_silc.

⁽⁴⁾ Nõukogu direktiiv 2000/78/EÜ, 27. november 2000; Nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006, 11. juuli 2006; Euroopa Parlamendi määrus (EÜ) nr 1107/2006 ja nõukogu 5. juuli 2006 määrus [ELT L 204, 26.7.2006] ning telekommunikatsiooni pakett KOM(2007) 697 lõplik – COD 2007/0247.

⁽⁵⁾ „Komisjoni teatis sotsiaalmeetmete kava kohta“ KOM(2005) 33 lõplik ja Komisjoni „Võrdsed võimalused puuetega inimestele: Euroopa tegevuskava“ KOM(2003) 650 lõplik.

⁽⁶⁾ <http://antiguo.cermi.es/graficos/declaracion-madrid.asp>

⁽⁷⁾ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=3784&langId=en>

⁽⁸⁾ Eurobaromeeter: Diskrimineerimine ELis 2009. aastal (põhineb 29. maist kuni 14. juunini 2009 läbiviidud küsitlustel).

3. Uus puuetega inimesi käsitlev ELi poliitika tulevases ELi 2020. aasta strateegias

3.1 Komitee nõustub komisjoniga selles, et ELi 2020. aasta strateegia raames kehtestatav poliitika peab „aitama märgatavalt kaasa sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamisele, tööpuuduse vähendamisele ja sotsiaalse kaasatuse edendamisele [...]”. See nõuab haridussüsteemi ja tööturu ümberkorraldamist, liikuvuse suurendamist ja Euroopa dünaamilise majanduskasvu edendamist, et vallandada meie innovatsiooni- ja loominguline potentsiaal.”⁽⁹⁾

3.2 Komitee leiab, et ELi 2020. aasta strateegia kontekstis on vaja vastu võtta puueteteemaline Euroopa pakt, nagu on tehtud juba soolistes küsimustes ja noortevaldkonnas.

3.3 Pakt peab olema liikmesriikide valitsuste, komisjoni ja Euroopa Puuetega Inimeste Foorumi ühine kokkulepe, mille kiidab heaks ministrite nõukogu ning milles osalevad ka Euroopa Parlament, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning sotsiaalpartnerid ja organiseeritud kodanikuühiskonna esindajad. Pakti peaks juhtima puuete küsimusega tegelev Euroopa komitee, mida juhib üks liikmesriikide esindaja koos komisjoni täitevsekretariaadiga. Pakti sätestatakse vajadus liikmesriikide ühiste eesmärkide järele, eesmärkide täitmise näitajad ning kohustus esitada aruanne kevadisele Euroopa Ülemkogule⁽¹⁰⁾. Sel moel kohaldatakse puuete valdkonnale avatud koordineerimise meetodi ühte varianti.

3.4 Pakt peab hõlmama järgmist: puuetega inimeste võrdne juurdepääs haridusele, võrdne kohtlemine töökohal ja töölevõtmisel, minimaalset sissetulekut ja sotsiaalkaitset sätestavad õigusaktid, liikumisvabadus, iseseisev elu ja isiklik sõltumatus, võrdne juurdepääs kaupadele ja teenustele, kokkulepe luua programm, mis tagab juurdepääsu uutele tehnoloogiatele, transpordile ja linnakeskkonnale, tervishoid ja tähelepanu igasugusele sõltuvusele ning maksupoliitika meetmed, mis edendavad puuetega inimeste kaasamist ja katavad täiendavad kulud, mis tekivad pea kõigis nende igapäevaelu toimingutes⁽¹¹⁾.

3.5 Pakt peab lisama kõigisse valdkondadesse puuetega naiste ja tütarlaste vajadused, puuetega noored, vanaduse ja puuete küsimuse, oma isikliku sõltumatuse säilitamiseks palju abi vajavad inimesed, puuetega inimesed maapiirkondades ning samuti puuetelaste teadus-, arendus- ja uuendustegevuse edendamise.

3.6 Pakti näol tuleb sõlmida kokkulepe, mida tuleb rakendada Lissaboni lepingu, ELi põhiõiguste harta ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni raames kolme järgmise samba kaudu.

3.6.1 i) ELi poliitika muutmise ajalooline hetk – puuetega inimestele ja nende peredele keskse koha andmine ELi poliitikavaldkonnades

3.6.1.1 Komitee taotleb, et ELi 2020. aasta strateegia ja sotsiaalmeetmete kava⁽¹²⁾ vastuvõtmine parandaks kehtiva Lissaboni lepingu ja muudetud sotsiaalmeetmete kava kooskõlastamist ja suurendaks nende piiratud mõju. Seepärast on vaja, et strateegiasse lisataks puuetega inimestele ja nende peredele pühendatud peatükk, milles tuleb käsitleda muu hulgas tööhõivet, haridust, sotsiaalset kaasatust, sotsiaalkaitset ja takistusteta juurdepääsu, tagades puuete arvessevõtmise strateegia kolmes peamises suunas⁽¹³⁾.

3.6.1.2 Komitee meenutab, et ELi 2020. aasta strateegiaga puuetelaste poliitika lisamine ELi pädevusse toob kogu ühiskonnale majanduslikku tulu ning edendab sotsiaalset kaasatust ja mittediskrimineerimist. Seda on näidanud hiljuti tehtud kulude-tulude analüüsid⁽¹⁴⁾.

3.6.1.3 Puueteteemaline Euroopa pakt peab olema kooskõlas komisjoni tulevase puuetega inimesi käsitleva strateegiaga,⁽¹⁵⁾ millega asendatakse praegune puuetega inimesi käsitlev tegevuskava 2003–2010.

3.6.1.4 Euroopa tööhõivestrategie ja avatud koordineerimise meetod sotsiaalse kaasatuse, sotsiaalkaitse, pensionide, hariduse, noorte ja muus valdkonnas peavad jätkama puuete teema paremat hõlmamist liikmesriikidele esitatavatesse suunistesse ja ühistesse eesmärkidesse, et see peegelduks riiklikes tegevuskavades, suurendades riikide analüüsivõimet ja lisades tulemused korrapärastesse aruannetesse.

3.6.1.5 ELi poliitika peab toetama kõigi põhiõiguste rikku mise äärmuslike nähtuste kaotamist, eelkõige järgmistele: puuetega inimeste sulgemine suurtesse kinnistesse asutustesse, eraldatud haridus, neilt õigus- ja teovõime äravõtmine ning vägivald puuetega inimeste vastu. Sealjuures tuleb arvesse võtta puuetega naiste ja tütarlaste ning palju abi vajavate inimeste veelgi keerulisemat olukorda⁽¹⁶⁾.

3.6.1.6 On vaja innovatsiooni edendavat ja statistikaandmetel põhinevat poliitikat. Paktiga tuleb püüda muuta puuetega inimesed nähtavaks kõigis asjaomastes statistikavahendites,⁽¹⁷⁾ kasutades ühtlustatud, ajakohaseid ja usaldusväärseid statistilisi allikaid, näitajaid ja vahendeid. Selleks võiks muu hulgas luua Euroopa tööjõu-uuringus alalise puueteteemalise mooduli ja puuetega inimeste ühiskonnas osalemist käsitleva mooduli ning lisada uuringu asjaomastesse üldistesse moodulitesse küsimused puuete kohta.

⁽¹²⁾ KOM(2009) 58 lõplik.

⁽¹³⁾ KOM(2009) 647 lõplik.

⁽¹⁴⁾ Gregorio RODRÍGUEZ CAMPO, Carlos GARCÍA SERRANO ja Luis TOHARIA „Evaluation of employment policies for persons with disabilities and formulation and economic cost of new proposals for labour integration”, Colección Telefónica Accessible no. 9, Ediciones Cinca, aprill 2009 - ISBN: 978-84-96889-48-4. Madrid, Spain.

⁽¹⁵⁾ Nõukogu resolutsioon (2008/ C 75/01).

⁽¹⁶⁾ <http://cms.horus.be/files/99909/MediaArchive/EDF%20declaration%20on%20girls%20and%20women%20with%20disabilities.doc>

⁽¹⁷⁾ EMSK arvamused, ELT C 10, 15.1.2008, lk 80.

⁽⁹⁾ KOM(2009) 647 lõplik.

⁽¹⁰⁾ Nõukogu resolutsioon (2008/C75/01).

⁽¹¹⁾ EMSK arvamused, ELT C 93, 27.4.2007

(<http://w3.bcn.es/fitxers/baccessible/greugecomparatiueconmic.683.pdf>).

http://www.feaps.org/actualidad/23_04_09/ultima_hora/sobreesfuerzo_15_04_09.pdf.

3.6.1.7 Komitee kutsub üles lisama ELi nõukogu vastuvõteta- vatesse ELi inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse suunistesse puuetega inimeste õigusi käsitlev suunis, mis lähtub ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonist.

3.6.2 ii) Puuetele asjakohase Euroopa õigusraamistiku andmine

3.6.2.1 Komitee märgib, et Lissaboni lepingu jõustumine tõi endaga kaasa uued õiguslikud alused. Komitee meenutab samuti põhiõiguste harta artiklite 10, 11, 19, 21 ja 26 olulisust, sest neil on lepingu staatus.

3.6.2.2 ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon loob uusi kohustusi Euroopa Liidule. Seepärast kutsub komitee üles:

3.6.2.2.1 viima lõpule ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja selle protokollid vastuvõtmine ELi poolt, võttes arvesse nõukogu vastavat otsust⁽¹⁸⁾. Komitee tuletab meelde kõnealuse konventsiooni õiguslikku jõudu rahvusvahelise lepinguna ja kutsub liikmesriike üles konventsiooni kiiresti ratifitseerima;

3.6.2.2.2 analüüsima ÜRO puuetega inimeste konventsiooni alusel kõiki siseturgu, transporti, makse, konkurentsi, tervishoidu, tarbimist, digitaalset ja elektroonilist meediat, tööhõivet, haridust ning diskrimineerimist puudutavaid ELi õigusakte;

3.6.2.2.3 looma komisjoni raames kooskõlastusmehhanismi,⁽¹⁹⁾ milles osalevad asjaomased volinikud, ning ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga nõutud sõltumatu organi⁽²⁰⁾.

3.6.2.3 Komitee tervitab direktiivi ettepaneku esitamist mitte-diskrimineerimise teemal väljaspool tööhõive valdkonda,⁽²¹⁾ kuid märgib, et see ei ole ÜRO puuetega inimeste konventsiooniga piisavalt kooskõlas. Kõnealuses direktiivis, mida praegu nõukogus arutatakse, on vaja tagada, et diskrimineerimise mõistega lubatakse puuetega inimeste eeliskoheldamine teatud olukordades. Samuti on vaja tagada sotsiaalkaitse-, tervishoiu- ja haridusküsimuste käsitlemine, märkides, et eraldatud hariduse andmine on diskrimineeriv. Puuetega inimeste takistusteta juurdepääs peab olema üleüldiselt kohaldatav. Samuti peavad mõistlikud abinõud olema kasutatavad kõigis valdkondades, et nende kohaldamiseks võiks anda avaliku sektori stiimuleid. Takistusteta juurdepääs peab hõlmama ka juurdepääsu kõigile üldsusele pakutavatele kaupadele ja teenustele. Lõpetuseks tuleb täpsemalt kindlaks määrata ELi kohustused rakendamisel ning kohaldada neid otsekohe uutele ehitistele ja võtta realistlikke kohustusi olemasolevate ehitiste parandamiseks.

⁽¹⁸⁾ Nõukogu otsus 15540/09, 24. november 2009.

⁽¹⁹⁾ [http://cms.horus.be/files/99909/MediaArchive/library/EDF_contribution_OHCHR_contribution_national_frameworks_for_implementation_CRPD\(final\).doc](http://cms.horus.be/files/99909/MediaArchive/library/EDF_contribution_OHCHR_contribution_national_frameworks_for_implementation_CRPD(final).doc).

⁽²⁰⁾ <http://www.efc.be/Networking/InterestGroupsAndFora/Disability/Pages/TheEuropeanConsortiumofFoundationsonHumanRightsandDisability.aspx>.

⁽²¹⁾ Nõukogu direktiivi ettepanek (KOM(2008) 426 lõplik, 2. juuli 2008.

3.6.3 iii) Puueteteemalise Euroopa pakti piisav rahastamine

3.6.3.1 Komitee meenutab, et struktuurifondide üldmääruse puuetega inimeste mittediskrimineerimist ja takistusteta juurdepääsu käsitlevad sätted kui ELi kaasrahastatavate projektide valiku ja elluviimise kriteeriumid⁽²²⁾ tuleb säilitada ja neid tugevdada tulevases ühtekuuluvuspoliitikas, mis peab kindlustama tegevuse puuetega inimeste heaks ja nende endi tegevuse kõigis liikmesriikides koos piisavate rahaliste vahenditega. Neid põhimõtteid tuleb laiendada ELi eelarvele ning teistele ELi programmidele teaduse, konkurentsivõime, koolituse, tööhõive, sotsiaalküsimuste ja arengukoostöö vallas, sealhulgas alates 2014. aastast käivitavatele uutele programmidele.

3.6.3.2 Komitee tunnustab, et kodanikuühiskonna osalemine Euroopa Sotsiaalfondi (koolitus ja tööhõive) ja Euroopa Regioonarengu Fondi otseses juhtimises on andnud väga positiivseid tulemusi, ning julgustab laiendama alates 2013. aastast seda mudelit ka struktuurifondide tegevuskavadele.

3.6.3.3 Komitee leiab, et programmi Progress kaudu antava rahalise abi säilitamine Euroopa puuetega inimeste organisatsioonide, sealhulgas Euroopa Puuetega Inimeste Foorumi ja samuti sotsiaalse integratsiooni toetuseks tugevdab ELi demokraatiat ja struktureeritud kodanikuühiskonda.

4. EL ja puuetega inimeste tööhõive

4.1 Puuetega inimeste tööhõive peab olema Euroopa tööhõivestrateegia oluline osa. Euroopa töötajate tööhõiveolukord on keeruline, kuid puuetega töötajate olukord on veelgi raskem. Seepärast on vaja tugevdada kõiki kaasavat turgu.

4.2 Komitee väljendab muret puuetega inimeste töötuse pärast, sest enne kriisi ei olnud 78 % tõsise puudega inimestel juurdepääsu tööturule, nende mitteaktiivsuse tase oli kaks korda suurem kui ülejäänud elanikkonnal ning nende tööhõive määr oli 20 % madalam kui puueteta inimeste keskmine tööhõivemäär⁽²³⁾.

4.3 Kriis (mille tõttu tööpuuduse määr on ELis umbes 10 %⁽²⁴⁾) raskendab tööturu olukorda puuetega inimeste jaoks kahel moel: esiteks on tööturule raskem pääseda⁽²⁵⁾ ja teiseks kalduvad valitsused kahandama eelarve puudujääki igasuguste toetuste ja pensionide vähendamise abil. Komitee hoiatab, et puuetega inimesed ei tohi olla kriisi peamised ohvrid, ning on vastu neile mõeldud toetuste vähendamisele⁽²⁶⁾.

⁽²²⁾ http://www.observatoriodeladisapacidad.es/?q=es/informacion/agenda/18112009/presentaci_n_de_innet16_european_inclusion_network_lanzamiento_del_observ.

⁽²³⁾ Statistics in Focus, Theme 3: *Employment of disabled people in Europe* 2002, Eurostat 26/2003.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-NK-03-026/EN/KS-NK-03-026-EN.PDF.

⁽²⁴⁾ Euroopa Ühenduste Statistikaamet (Eurostat) – jaanuar 2010.

⁽²⁵⁾ Eurobaromeeter: Diskrimineerimine ELis 2009. aastal ja EMSK arvamus, ELT C 256, 27.10.2007, lk 102.

⁽²⁶⁾ <http://www.cermi.es/NR/rdonlyres/6487C9F8-F423-493B-83B8-562CB09201B8/30184/EstudioCERMICrisisyDiscapacidad.doc>
www.cermi.es

4.4 On oht, et kriis suurendab puuetega inimeste ja nende perekondade vaesusrisiki. Kriis võib aga anda ka võimaluse töötada välja ettevõtlustegevus, mis on kaasavam, pakub stiimuleid ja suurendab ettevõtte tootlikkust, aidates seeläbi kaasa kogu majanduse parandamisele.

4.5 Komitee kinnitab, et puuetega inimeste tööhõive edendamine peab olema üks Euroopa tööhõivestrategia peamistest eesmärkidest, ning kutsub üles lisama tööhõivesuunistesse eesmärgi, mis võtab kokku 2006. aasta kevadise Euroopa tippkohtumise järelduse 34⁽²⁷⁾: „Peamiseks eesmärgiks on suurendada eelkõige [...] puuetega inimeste [...] osalemist tööturul. Nende eesmärkide saavutamiseks tuleks teha tihedat koostööd sotsiaalpartneritega.” Tuleb koostada nimekiri meetmetest, mida liikmesriigid peavad rakendama oma riiklikes tegevuskavades.

4.6 Sotsiaalpartneritel on oluline roll puuetega inimeste abistamisel, et nad pääseksid kollektiivlääbirääkimiste toetusel tööturule ja oleksid kaasatud ettevõttesse. Sotsiaalpartnerid aitavad samuti rakendada mitmekesisust edendavaid meetmeid ja peavad läbirääkimisi mitmekesisuse kavade üle kooskõlas ettevõtjatega, kellele tuleb selles suunas edasiliikumiseks pakkuda stiimuleid. Selleks võib kasutada ettevõtete sotsiaalse vastutuse põhimõtet. Komitee õnnitleb Euroopa sotsiaalpartnereid, kes lõpetasid 2009. aasta detsembris edukalt läbirääkimised uue sõltumatu kokkuleppe üle kaasava tööturu kohta.

4.7 Komitee taotleb komisjonilt aasta jooksul aruande esitamist direktiivis 2000/78/EÜ⁽²⁸⁾ kehtestatud puudeid ja tööhõivet käsitlevate sätete rakendamise kohta.

4.8 Komitee kinnitab, et sarnaselt teiste inimestega on ka puuetega inimestel pädevused täisväärtusliku tööelu elamiseks ning nende oskusi ei tohi alaväärtustada, vaid neid peab hoopis edendama. Puuetega inimestel on samasugune õigus töötada nagu kõigil teistel inimestel.

4.9 Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi uuringu kohaselt on vaimse tervise probleemide kasvav esinemissagedus muutnud selle puude tööturul varajase lahkumise peamiseks põhjuseks, mis moodustab mõnes riigis ligi 40 %⁽²⁹⁾ ennetähtaegselt vanaduspensionile jäämise juhtudest. Vaja on muuta hoiakuid nende töötajate olukorra suhtes, tõstes kodanike ja ametivõimude teadlikkust.

4.10 Komitee meenutab, et nende pädevuste tunnustamiseks peavad olema mehhanismid, mis tõendavad kas (mitteametlike) kogemustega või formaalhariduse kaudu omandatud teadmisi. Seepärast pooldab komitee nn kutseoskuste passi⁽³⁰⁾ sisseviimist, mis võimaldaks puuetega inimestel ELi tööturul ringi liikuda.

4.11 Puuetega inimeste tööhõivet käsitlev poliitika peab hõlmama kõik tööhõivega seotud eluetapid (*lifestreaming*⁽³¹⁾), keskendudes eluasemele, põhiharidusele, koolitusele, perekonna võlgadele, rahalistele raskustele, tervishoiule, ebasoodsale keskkonnale ja kohalikule majandusele, kuid samuti töölevõtmisele, töökoha säilitamisele ja uue töökoha leidmisele.

4.12 Puuetega inimeste puhul ei ole täielikult saavutatud ELis kehtiv vaba liikumise põhimõte, mis mõjutab nende tööleasumist teistesse ELi riikidesse, avaldades samuti mõju õpingutele, pensionile jäämisele või mis tahes muule tegevusele.

4.13 Vaba liikumist takistab eelkõige see, et ei ole võimalik eksportida õigusi, nt õigust isiklikule abile. Seda oleks aga võimalik teha konkreetsete meetmete abil, millega kooskõlastada sotsiaalkindlustussüsteemid, ning üleeuroopaliste teadlikkuse tõstmise ja koolituskampaaniate abil.

4.14 Komitee meenutab, et aktiivne kaasamine peab olema seotud tööturuga ning tagama sisetulekute piisava taseme ja juurdepääsu kvaliteetsetele sotsiaalteenustele. See aitaks kaasa ka nende inimeste elutingimuste parandamisele, kellel ei ole töökohta⁽³²⁾.

4.15 Komitee märgib, et tööle võtmine tavalises töökeskkonnas nõuab tööhõive-, kutsealase ümberõppe, sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid ning sisetulekute säilitamist/haldamist ja stiimuleid.⁽³³⁾

4.16 Komitee pooldab sotsiaalhüvitiste ja maksustamise kohandamist nii, et tööturule sisenemine ei tähendaks puuetega inimeste jaoks ostujõu vähenemist ning et need motiveeriksid töötama kvaliteetsetel ja õiglase töötasuga töökohtadel. Samuti pooldab komitee ettevõtetele rahaliste stiimulite kehtestamist, et edendada töölevõtmist, toetatud töötamist tavalisel töökojal ja puuetega inimeste töötamist füüsilisest isikust ettevõtjana ning ärgitada nende ettevõtlusvaimu muude väikerahastamise vormide⁽³⁴⁾ kaudu. Samuti tuleks kehtestada stiimuleid valitsusvälistele organisatsioonidele, et nad osutaksid tugiteenuseid puuetega töötajatele ja nende perekondadele.

4.17 Tuleb võtta meetmeid omandatud puudega inimestele töökoha säilitamiseks või neile uue töökoha leidmiseks, et puue ei põhjustaks varajast lahkumist tööturul. Samuti tuleb kohandada töökohta ja -keskkonda puuetega inimeste vajadustega (mõistlikud abinõud) ning tagada puuetega inimestele koolituse ja töökohaga kohanemise programmid, et tagada ametialase karjääri areng⁽³⁵⁾. Kvoote kehtestavate süsteemidega riikides tuleb tagada töölevõtmise eesmärkide täitmine asjakohaste mehhanismide ja toetuse abil. Ka riigihanke sotsiaalne mõõde võib edendada puuetega inimeste tööhõivet.

⁽³¹⁾ Euroopa Riigisaluseluse Ettevõtete Keskus (CEEP). <http://www.ceep.eu>.

⁽³²⁾ Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond.

⁽³³⁾ Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond.

⁽³⁴⁾ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=es&catId=89&newsId=547>.

⁽³⁵⁾ „Guide on Creating an inclusive society: mainstreaming disability based on the social economy example” http://www.socialeconomy.eu.org/IMG/pdf/Guide_on_Disability_Mainstreaming_and_Social_Economy.pdf.

⁽²⁷⁾ Eesistujariigi järeldused Brüsseli Ülemkogul 23/24. märts 2006.

⁽²⁸⁾ Nõukogu direktiiv 2000/78.

⁽²⁹⁾ Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi analüüs, mis põhineb Sakasmaa Föderaalse Tervishoiuseire kogutud andmetel (2007). http://www.gbe-bund.de/gbe10/pkg_isgbe5.prc_isgbe?p_uid=gastd&p_sprache=E.

⁽³⁰⁾ Euroopa Riigisaluseluse Ettevõtete Keskus (CEEP). <http://www.ceep.eu>.

4.18 Komitee usub täielikult tööhõive rahastamise eelistesse töötushüvitiste maksmise ees ning samuti eelistesse, mida toob puuetega inimeste motiveerimine tööd otsima, nende töölevõtmine tööandjate poolt ning töötamine füüsilisest isikust ettevõtjana.

4.19 Komitee pooldab puuetega noortele suunatud poliitika-meetmeid, sealhulgas varajane haridus ja koolitusest esimesele töökohale ülemineku toetamine, ning samuti meetmeid, mida võetakse omandatud puude puhul ja mis tagavad töökoha säilimise või uue töökoha leidmise. Need inimrühmad peavad tulevases ELi 2020. aasta strateegias olema prioriteetsed ja moodustama osa Euroopa Komisjoni puuetega inimesi käsitleva strateegia läbivaatamisest. Komitee tuleb meelde oma arvamust SOC/349, milles soovitatakse töötada välja strateegia mitte ainult noorte jaoks, vaid ka koos noortega⁽³⁶⁾.

4.20 Komitee tunnustab nende ettevõtete rolli, kus töötavad enamikus puuetega inimesed, ja teisi ettevõtteid, mis on kõnealuses valdkonnas aktiivsemad, ning üldisemalt sotsiaal-majanduslikke ettevõtteid, nagu ühistud, vastastikused ühingud, assotsiatsioonid ja sihtasutused, mis soodustavad puuetega inimeste sotsiaalset kaasatust ja osalemist tööturul, kus neile tagatakse samad töötajate õigused ja ka erikord nende toetamiseks, mis määratakse liikmesriigi poolt.

4.21 Komitee rõhutab, kui oluline on toetus väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele, et nad võtaksid oma töös kasutusele kaasava lähenemisviisi ja täidaksid oma olulist rolli puuetega inimeste tööhõivet soodustavate meetmete tõhususe tagajana.

4.22 ELi ja liikmesriikide asutused ja organisatsioonid peavad olema olukorrast teadlikud ja andma eeskuju puuetega töötajate kaasamisel oma personali sekka, koostades konkreetsete meetmete kavade, mis parandaksid praegusi tööturule kaasamise näitajaid, mis on üldiselt väga madalad.

4.23 Komitee juhib tähelepanu turvalise paindlikkuse olulisusele puuetega inimeste jaoks, mis tähendab, et tuleb parandada nii inimressursside paindlikkust ja kohanemisvõimet ettevõtetes kui ka töötingimusi ja kindlust töökohal. Strateegiad peavad tagama puuetega inimestele nende elu jooksul isikliku ja tööelu ühitamise, elukestva õppe ja üleminekuprotsessid võimalike eri olukordade vahel ning sotsiaalsed ja tööhõivega seotud ressursid.

4.24 Komitee toetab keskkonnahoidlikke ja sotsiaalseid töökohti pakkuvate uute sektorite hoogustumist ning takistusteta juurdepääsu ja universaalsidaini põhimõtte edendamist, mis pakuvad tööhõivevõimalusi puuetega inimestele.

4.25 Komitee kaitseb abi vajavate puuetega töötajate toetamist ning samuti teenuseid, mida on vaja selleks, et puudega inimese perekonnaliikmed saaksid jätkata töötamist.

4.26 Teadlikkuse tõstmise meetmed, mis aitavad võidelda puuetega inimeste kohta levivate stereotüüpide vastu,⁽³⁷⁾ peavad olema suunatud sotsiaalpartneritele, ettevõtete juhtidele ja töötajatele, tervishoiustöötajatele ja haldusasutustele⁽³⁸⁾.

⁽³⁶⁾ EMSK arvamus, ELT C 318, 23.12.2009, lk 113.

⁽³⁷⁾ www.fundaciononce.es

⁽³⁸⁾ Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond, <http://www.eurofound.europa.eu/>.

4.27 Ettevõtetal ja töötajatel peab olema nimetatud vahendeid lihtne kasutada ning ametiasutused peavad neid hästi tutvustama ja kasutama.

4.28 Komitee rõhutab meedia rolli olulise teadlikkuse tõstjana ja teabe edastajana sallivuse, sotsiaalse kaasamise ja Euroopa ühiskonna mitmekesisuse aktsepteerimise põhimõtete edendamisel.

4.29 Komitee toetab selliste uuenduslike algatuste väljatöötamist nagu juba mainitud kutseoskuste pass ja *lifestreaming*, tuues välja veel järgmisi näiteid:

4.29.1 tavalises töökeskkonnas pakutav tööalase väljaõppe teenus, mis hõlmab alalist abi ja juhendamist;

4.29.2 eelnevalt omandatud teadmiste tunnustamise süsteem,⁽³⁹⁾ mis kajastab järkjärgulist õppimist;

4.29.3 kogu tööelu kestev juhendamine ettevõtetes ja ametiasutustes;

4.29.4 uute tehnoloogiate kasutamine selliste toetusüsteemidega nagu audiovisuaalsüsteemid (video tutorial system)⁽⁴⁰⁾ ning üldiselt tugitehnoloogia pakkumine ja selle tagamine, et töökohal kasutatav üldtehnoloogia oleks puuetega inimesele kättesaadav;

4.29.5 nn puute haldamise mudeli (disability management model)⁽⁴¹⁾ väljatöötamine ettevõtete üldise mitmekesisuspoliitika raames.

5. Puuetega inimeste takistusteta juurdepääs

5.1 Komitee meenutab ELi Nõukogu 17. märtsi 2008. aasta resolutsiooni, milles sõnatakse, et „juurdepääsetavus on mittekrimineerimisel põhineva kaasava ühiskonna nurgakivi”,⁽⁴²⁾ milles on oluline roll sotsiaalpartneritel, sest takistusteta juurdepääs on tööhõive eeltingimus.

5.2 Komitee viitab oma ettevalmistavale arvamusele⁽⁴³⁾ „Võrdsed võimalused puuetega inimestele”, milles juhitakse tähelepanu puuetega inimeste samadele õigustele, kuid erinevatele vajadustele ning erinevatele juurdepääsuviisidele kaupadele ja teenustele.

5.3 Komitee soovib meetmete järkjärgulist rakendamist, seades ühiseid eesmärges, keskmises ja pikas perspektiivis (sealhulgas selge ja lõplik kuupäev nii uute kui ka juba olemasolevate kaupade, teenuste ja infrastruktuuride jaoks), mis oleksid liikmesriikidele kohustuslikud, kasutades muu hulgas riigihangete võimalusi.

⁽³⁹⁾ Euroopa Riigiasutusega Ettevõtete Keskus (CEEP). <http://www.ceep.eu>.

⁽⁴⁰⁾ Euroopa Riigiasutusega Ettevõtete Keskus (CEEP). <http://www.ceep.eu>.

⁽⁴¹⁾ Euroopa Riigiasutusega Ettevõtete Keskus (CEEP). <http://www.ceep.eu>.

⁽⁴²⁾ Nõukogu resolutsioon (2008/C 75/01).

⁽⁴³⁾ EMSK arvamus, ELT C 93, 27.4.2007, lk 32.

5.4 Komitee tunnustab, et takistusteta juurdepääs on ülioluline vahetult kohaldatavate poliitiliste ja kodanikuõiguste kasutamiseks ning selleks tuleb koostada spetsiaalsed juurdepääsu edendavad kavad, milles sätestatakse kõiki ametivõime kohustavad eeskirjad ja karistused ning millega antakse puuetega kodanikele võimalus pöörduda oma õiguste kaitseks vastavate mehhanismide poole. Uusi Euroopa Parlamendi valimisi tohiks korraldada vaid siis, kui puuetega inimestele on tagatud juurdepääs valimisjaoskondadele ja võimalus osaleda märkimisväärsel arvul valimisinimekirjades. Selle tagamiseks tuleb võtta riigi tasandil asjakohaseid meetmeid.

5.5 Komitee juhib tähelepanu liikmesriikide ja komisjoni jõupingutustele tagada takistusteta juurdepääs, mille eesmärk peab olema saavutada üldine juurdepääs (avalikud hooned, üldist huvi pakkuvad hooned, eraettevõtted, kaubad ja teenused, turism, e-kaubandus, teave, transport, tehnoloogia ja meedia).

5.6 Komitee kinnitab, et takistusteta juurdepääs toob kasu kõigile (vanuritele, rasedatele, piiratud liikumisvõimega isikutele jt). Lihtsalt juurdepääsetavatel ettevõtetel on rohkem kliente (15 % tarbijatest). Uued tooted loovad uusi turge ja on jätkusuutliku majanduskasvu allikas.

5.7 Lisaks märgib komitee, et pühendumine juurdepääsu lihtsustamisele on pühendumine Euroopa kodanike põhiõigustele, nagu komitee kinnitas oma e-juurdepääsetavuse teemalises arvamuses (⁴⁴).

5.8 Komitee tuletab Euroopa institutsioonidele ja eelkõige komisjonile meelde, et nende takistusteta juurdepääsetavate hoonete ja elektrooniliste teabesüsteemide (nt komisjoni veebileht, üldsusega konsulteerimise osa) arv on piiratud. Seepärast on vaja valmistada ette juurdepääsukava, mis näitab tegelikku pühendumist puuetega inimeste vajadustele (⁴⁵).

5.9 Komitee nõuab eraettevõtetele ja erateenuse pakkujatele riigiabi, (⁴⁶) et saavutada direktiivis 2000/78/EÜ (⁴⁷) seatud mõistlike abinõude eesmärk. Erateenuse pakkujate seas tuleb sisse viia ennetava juurdepääsu põhimõte.

5.10 Tuleb jätkuvalt välja töötada juurdepääsunorme, et toetada riigihangete alaseid õigusakte, võttes eeskujuna USA edukast õigusloomest. Komitee meenutab, kui oluline on nende normide määramisel dialoog ametiasutuste, tööstuse ja kodanikuühiskonna vahel (⁴⁸).

(⁴⁴) EMSK arvamus, ELT C 110, 9.5.2006, lk 26 ja nõukogu resolutsioon, 6. veebruar 2003 (ELT C 39, 2003, lk 5)

(⁴⁵) KOM(2007) 501 lõplik.

(⁴⁶) Komisjoni määruse (EÜ) 800/2008, 6. august 2008 artiklid 41 ja 42.

(⁴⁷) Nõukogu direktiiv 2000/78, 27. november 2000.

(⁴⁸) http://ec.europa.eu/information_society/activities/einclusion/archive/deploy/pubproc/eso-m376/index_en.htm
<http://cms.horus.be/files/99909/MediaArchive/M420%20Mandate%20Access%20Built%20Environment.pdf>.

5.11 Komitee toetab üldise takistusteta juurdepääsu Euroopa pealinna tiitli sisseviimist, mis põhineks auhinnalippude andmisel, tunnustades seeläbi Euroopa linnade ja piirkondade jõupingutusi, mida nad on teinud takistusteta juurdepääsu edendamiseks kohtadele, kaupadele ja teenustele, ning soodustades kohalike omavalitsuste säästvat arengut.

5.12 Komitee loodab, et meretranspordi, linnasiseste ja linnadevaheliste busside ning taksode uutes eeskirjades võetakse piisavalt arvesse puuetega inimeste erinevaid vajadusi, kohandades kõiki transpordiliike ja keskkonda ning järgides lennu- ja raudteetranspordis kehtivate eeskirjade eeskujuna.

5.13 Komitee väljendas oma poolehoidu komisjoni teatisele e-juurdepääsetavuse kohta (⁴⁹) ja palus ELil ühendada selles kavandatud meetmed Euroopa infoühiskonna strateegiliseks raamistikuks. Kiiresti on vaja võtta vastu e-juurdepääsetavust käsitlevaid õigusakte muu hulgas sellistes valdkondades nagu juurdepääs veebilehtedele, kaasav teabevahetus, kaugteenused, mobiiltelefonid, digitaal tehnoloogia ja pangautomaadid. Need eesmärgid olid seatud juba 2003. aastal Kreetal vastuvõetud ministrite deklaratsioonis (⁵⁰) ja ka Riia deklaratsioonis. Tänapäeval on põhjendatud kahtlusi selle osas, kas kõnealused eesmärgid suudetakse saavutada ettenähtud tähtaja jooksul. Komitee kutsub seepärast üles koostama enne 2011. aastat tõhusa tegevuskava nende saavutamiseks.

5.14 Komitee kinnitab oma pühendumist universaalsidaini põhimõttele ning peab väga oluliseks selle põhimõtte lisamist nii kutsekoolide kui ka ülikoolide õppekavadesse, et seda põhimõtet kohaldataks kõikidel ametikohtadel.

5.15 Komitee pooldab Euroopa puudetunnistuse väljatöötamist Euroopa parkimiskaardi eeskujul. Puudetunnistus tagaks puuetega inimeste piiriülesel liikumisel nende õiguste vastastikuse tunnustamise, sealhulgas sama juurdepääsu transpordile, kultuurile ja vabaajategevusele.

6. Sooline aspekt ja puuetega inimesed

6.1 Komitee märgib, et puuetega naised moodustavad Euroopas 60 % puuetega inimestest ja nad on ebavõrdses olukorras, kannatades diskrimineerimise all oma õiguste tunnustamisel ning juurdepääsul kaupadele ja teenustele (muu hulgas tervishoiu-, haridus- ja soolise vägivalla vältimise teenused).

6.2 Viimasel aastakümnel on puuetega naiste tööhõive tase jäänud samaks: palju on mitteaktiivsust ja töötust, palgad on madalad ning esineb täiendavaid raskusi tööturule sisenemisel.

6.3 Sooline aspekt on vaja hõlmata puudeid käsitlevate poliitikameetmete kujundamise, arendamise, jälgimise ja hindamise kõigisse etappidesse. On vaja võtta erimeetmeid, mis on suunatud tööturule pääsemise tagamisele ja naiste töölevõtmise soodustamisele.

(⁴⁹) KOM(2005) 425 lõplik, KOM (2008) 804 lõplik.

(⁵⁰) E-kaasatust käsitlev deklaratsioon: Euroopa Liidu transpordi- ja teabevahetuse ministrid., aprill 2003.

7. Sotsiaaldialoog ja puuetega inimesed

7.1 Komitee kutsub sotsiaalpartnereid üles jälgima, et puuetega inimesed töötaksid teiste inimestega samadel tingimustel, õiglastes ja soodsates töötingimustes ning eelkõige võrdsete võimaluste alusel ja samaväärse töö eest võrdset palka saades ning et nad saaksid kasutada oma töötaja ja ametiühinguõigusi. Komitee innustab puuetega inimesi osalema erialaorganisatsioonides ja ametiühingutes ning soovib, et alltööna tehtav töö toimuks samadel töötingimustel⁽⁵¹⁾ (ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikkel 27).

7.2 Tööhõives, sotsiaalkindlustuses, tervishoius, tööohutuse küsimuses ja muudes kontekstides ning üldiselt töösuhetes on sotsiaaldialoog ülioluline, et tagada puuetega inimeste õigused, võrdsed võimalused ja mittediskrimineerimine. See on oluline positiivse erikohtlemise meetmete rakendamisel tööhõives ja juurdepääsu küsimuses ning puuetega töötajate koolitamisel, edutamisel ja abistamisel.

7.3 Sotsiaalpartnerid peavad hõlmama puuete aspekti kõigisse valdkonnaülestesse, valdkondlikesse ja ettevõtte tasandi meetmetesse ja läbirääkimistesse, eelkõige tööhõive, takistusteta juurdepääsu ja sotsiaalkaitse vallas, tehes seda koostöös kodanikuühiskonna puuetega inimesi koondavate organisatsioonidega.

7.4 Sotsiaalpartnerid peavad osalema ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni järelmeetmetes ja rakendamisel seoses töösuhete ja sotsiaalkaitsega.

8. Osalemine ja kodanikuühiskonna dialoog

8.1 Komitee kinnitab oma poolehoidu põhimõttele „Puuetega inimesi käsitlevatesse otsustesse kaasatakse puuetega inimesed“⁽⁵²⁾ ning usub isikliku vastutuse võtmise (mõjuvõimu suurendamise) poliitikasse ja oma õiguste ise edendamisse.

8.2 Komitee leiab, et kodanikuühiskonna dialoog puuetega inimeste ja nende perekondadega on sobiv raamistik parandamiseks ELi tasandi juhtimist, kehtestamaks kohustuslikke mehhanisme ja protokolle ning loomaks ELi tasandil ajutisi nõuandja- ja osalusorganeid.

8.3 Puuetega inimeste organisatsioonid peavad osalema korrapärastes aruannetes, milles hinnatakse tööhõive- ja juurdepääsupoliitikat, ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni elluviimist ning komisjoni rahastamisprogramme ja -vahendeid, et tagada kodanikuühiskonna seisukohtade kaasamine, näiteks alternatiivsete aruannete kaudu.

8.4 EL ja liikmesriigid peavad tagama kodanikuühiskonna arengu soodustamise ja rahastamise, tagades selle sõltumatuse ja suutlikkuse osaleda poliitikameetmete kujundamisel ja/või sotsiaalteenuste osutamisel.

Brüssel, 17. märts 2010

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI

⁽⁵¹⁾ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni (UNCRPD) artikkel 27

⁽⁵²⁾ Euroopa Puuetega Inimeste Foorumi moto, EDF üldkogu 2009.